

LARY

Nummer 4 ♦ December 1996

Svenska Laryngförbundet

STUDIERESA TILL USA *Sid 10*

DEN KONSTGJORDA NÄSAN *Sid 12*

ORDFÖRANDE HAR ORDET *Sid 16*

LEDAREN

Så är det bara att notera att det snart återigen har gått ett år och vi i redaktionen har klarat av att få ut fyra nummer av vår tidning. Vi är helt medvetna om att tidningen kunnat varit bättre men litet egoistiska måste vi ju få vara, vi som arbetat med tidningen, den kunde varit sämre.

En del av kritiken vi fått har varit befogad men vi har ju även fått mottaga en del obefogad kritik. Det kanske inte känns så trevligt.

Om ingen sparkar oss från vårt uppdrag kommer vi att fortsätta nästa år och naturligtvis förväntar vi oss även att ni bidrar med artiklar och foton så att vi kan sprida information om vårt handikapp, våra föreningar och om förbundet.

Så här i slutet av året vill vi tacka er för den hjälp vi fått och lovar att vi skall göra vårt bästa även nästa år och önskar er alla

*GOD JUL och GOTT NYTT
ÅR 1997! Vi i redaktionen ■*

Snälla! Hallå!

Det är jag, Pia Pries, jag behöver några mer svar på mina frågor som fanns i LARY 3/96. Detta för att jag skall kunna slutföra mitt studieprojekt och förhoppningsvis i framtiden kunna förbättra för dem som drabbas av cancer i ÖNH-området.

Hoppas att ni sänder dem snarast. Tack på förhand.

Hälsningar Pia ■

LARY – en tidskrift för

- ◆ **laryngektomerade** – de som fått struphuvudet bortopererat.
- ◆ **hemilaryngektomerade** – de som fått ena stämbandet bortopererat.
- ◆ **glossektomerade** – de som fått tungan bortopererad helt eller delvis.
- ◆ de som opererats för cancer i munhålan.
- ◆ de som genom strålbehandling fått bestående men.

Svenska Laryngförbundet

- ◆ har läns- och regionföreningar verksamma över hela landet.
- ◆ har kontakt med motsvarande förbund i andra länder.
- ◆ har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logopedier, kuratorer och dietister.
- ◆ är en av huvudmännen i Cancerfonden.
- ◆ tillhör handikappförbundets samarbetsorgan.
- ◆ finansieras genom medlemsavgifter och anslag, bl a statliga organisationsstöd.
- ◆ har instiftat fristående Stiftelsen Laryngfonden, som bl a ger rehabiliteringsstöd till de som drabbats av cancer i öron, näsa och halsområdet.
- ◆ arbetar för lika rätt till behandling, vård och rehabilitering samt för social trygghet.
- ◆ utger tidskriften Lary.
- ◆ värnar sina medlemsgruppers intressefrågor.

INFORMATION OM SVENSKA LARYNGFÖRBUNDETS KURSER 1997

Anpassningskurser:

Eslöv: 12-16 maj

Stensund: 9-13 juni

Ansvarig för kurserna: Siv Baglien

Rökseminarie:

Örebro: 2-3 april

Ansvarig för kursen: Per-Arne Herbertson.

Mer information kommer, men boka dessa dagar och kom med i vår kursverksamhet.

Redan nu vill vi meddela att Förbundet kommer att anordna en funktionärsutbildning i augusti månad, om detta återkommer vi till under våren -97. ■

Artiklarvoden?

Om detta tycker jag inte. Är man inbjuden att delta i ett seminarium, kursverksamhet eller med kursavgiften, resekostnader, mat och logi betalda av arrangören, då tycker undertecknad att vederbörande borde ha så mycket förstånd och sunt förnuft att han/hon skulle skämmas vid blotta tanken att kräva arvode för en eventuell rapport i reportageform.

Är inte Laryngförbundet en ideell sammanslutning vars medlemmar består av en samling mer eller mindre idealister? Vi är kanske de sista i den genren eller vad tror ni? Personligen har jag jobbat med ideella verksamheter sedan slutet av 40-talet utan ett enda öre i avance.

Nej, stå på er i redaktionen, ni gör ett fint och bra jobb.

Tidningen är snyggt och fint redigerad och det är bara att önska lycka till i ert angelägna arbete.

Med Larynhälsningar

Stig W Karlsson

Oxelösund ■

Margareta slutar som ordförande för Riks-HSO

Efter sex år som ordförande i HSO vill Margareta Persson träda åt sidan. Detta innebär att en ny ordförande kommer att väljas av årsmötet i maj nästa år.

I dagsläget har Margareta Persson inga omedelbara planer för vad hon ska göra sen.

Anledningen till att hon slutar är att hon tycker att hon varit ordförande en lagom lång tid.

Källa: HANDIKAPPSAMVERKAN ■

Göteborgsföreningen informerar vårdskoleelever

Fyra kvinnliga elever från Majornas Vuxengymnasium besökte vårt kontor den 9 september för att få information om vårt handikapp.

Vår ordförande Erik Hermansson tog sig själv som ett "talande" exempel och berättade ingående och detaljerat för eleverna vad rökning kan få för följder gällande stämband, svalg, tunga och munhåla. Informationen till eleverna inriktade sig i första hand på laryngscancer. Alltifrån början med heshet som inte ville gå över till upptäckten av små "knutor" på stämbanden till den totala operationen. Intresset var stort och Erik fick svara på många frågor, bl.a. hur man lär sig prata igen. I en del frågor hade ordförande stöd av Gösta Sternbåge.

Källa: Göteborgsföreningens protokoll
960910 ■

Antirökarbetet i Gävleborg

Jag har från skolorna fått en förfrågan om jag kan delta på föräldramöten och informera om rökningens risker.

Det rör sig om föräldrar till elever som utbildats av SANT grupper för att fortsätta arbetet mot rökning och narkotika. Eleverna skall berätta om vad de lärt och hur de

NY RÖSTGENERATOR

Tyvärr är det så att det inom vårt område inte duggar nyheter varje dag men i en tid när talventilen utvecklas kommer det en ny röstgenerator vilket är positivt för oss som använder detta sätt att tala.

Vid några tillfällen har jag provat nya modeller av röstgeneratorer alla har visat på klara fördelar av något slag men minussidan har dock varit för stor.

Nu har det dock kommit en ny modell med namnet "TruTone" som marknadsförs av Gibeck.

Denna har många fördelar såsom "en mer normal röst", lätt och smidig, standardmodell av batteri och den är tillverkad av plast som gör att den blir behagligare att hålla i under den kalla årstiden. Min Servox med metallhölje kräver varma handskar när det är kallt.

Gnällig som jag är var jag ju tvungen att finna ett minustecken när det gäller "TruTone" och det är volymknappen som är svårreglerad borde vara grövre "tänder" på knappen så att den blir mer lätt-skött.

Det finns olika tonlägen som regleras via en steglös knapp vilket är litet ovan i början men man kommer snabbt underfund med hur det fungerar.

Knappar och rattar är det som jag anmärkt på hos tidigare modeller som jag provat och jag ställer mig frågan varför inte tillverkarna kan kontakta brukarna innan de arbetar fram en ny modell, vi har ju kunskapen om hur det bör vara.

Per-Arne Herbertson ■

skall arbeta vidare. Efter elevernas redovisning skall jag komma in och informera vidare om riskerna.

Det första mötet blir nu i oktober hur det sedan utvecklar sig får framtiden utvisa. Jag hoppas naturligtvis på gott deltagande och att detta kommer att fortsätta.

Siv Baglien ■

Förtäckt tobaksreklam eller har vi missat något?

Oktober
1996 25 V 43
FREDAG
"Glada Kerstin"
visar dig hur du
rullar billiga
cigaretter!
Kl 11.00-18.00
Startpaket
(49:-) **29:-**
5-pack Hylsor
(55:-) **37:-**

Sådant här händer i dessa dagar, i informationens och upplysningens tidevarv – 1996, vecka 43, torsdagen 25 oktober.

"Glada Kerstin" visar dig hur du rullar billiga cigaretter, plats; Oxelösunds största tobakshandel, enligt reklamannons. Det är ju minst sagt härresande att något sådant kan ske i dessa dagar då vi ständigt matas med information om tobakens skadeverkningar. Ett

mycket sofistikerat sätt att nonchallera alla varningssignaler. Ett sätt att förhålliga tobakens och snusets njutningsgrad.

Dylig reklam ger ännu mera kraft åt: "Det drabbar inte mig"-syndromet.

Osökt infinner sig frågan: Vad har vi missat i vårt budskap och vad måste vi göra?

Folk stirrar på oss som om vi hade en skruv lös, då man påpekar risken för allvarliga och dödsbringande skadeverkningar i samband med rökning och snusandet. Vi kan ju verkligen stå för vad vi säger. Hur många kan det?

Undrar vad "Glada Kerstin" skulle säga om hon en dag får beskedet: "Du har lungcancer, den har du fått genom rökning" Hur många ungdomar och minderåriga har du lärt att snusa eller röka? Då inställer sig eftertankens kränka blekhet – då är det försent att ångra när du fått det grymma beskedet. Vi som är laryngektomerade och personer som drabbats av andra ingrepp, vet vad vi talar om – tyvärr lyssnar bara ett fåtal med båda öronen och tar varning ad notam.

Med *Larynghälsningar*
Stig W Karlsson, Oxelösund ■

Ett föreningstips

Här i Gävleborg har vi sjukhusnämnder, fyra stycken, som har hand om inköp av allt som rör sjukvård (vård, material, utbildning m m) för oss innevånare.

Jag fick höra att det fanns pengar att söka för att göra något projekt, jag nappade direkt och sökte 19.000:- för att bedriva information till läkare och övrig sjukhuspersonal.

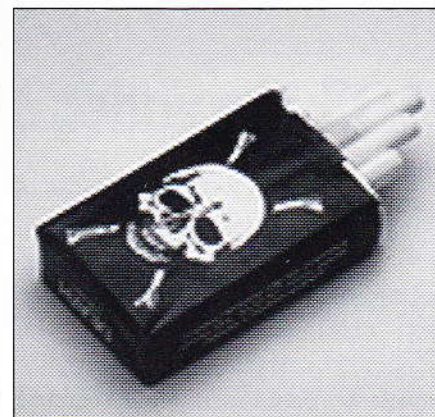
Jag fick beviljat och tillskrev alla sjukhus i länet, vårdskolor och några läkarstationer.

På min "turné" skall jag ha en man med mig från Gästrikland och en från Hälsingland.

Projektet skall pågå hösten 1996 och våren 1997.

När vi gjort en utvärdering av projektet återkommer jag med en redovisning.

Siv Baglien ■

Vad vet Försäkringskassan om vårt handikapp?

Vad jag kan förstå är det inte mycket. Jag har på kort tid träffat två personer som under många år arbetat inom försäkringskassan men tidigare inte träffat någon som opererats för strupcancer. Noteras bör att dessa arbetar inom olika län med stort geografiskt avstånd.

En av dessa är min egen handläggare som för en tid sedan kontaktade mig för omräkning av min handikappersättning. Från början talades vi vid per telefon men efter förslag från mig träffades vi och jag fick redogöra för mina problem

och kostnader, ett möte som blev mycket positivt.

På frågan från mig hur de kan bestämma ett bidrag när de inte känner till något om problemen, fick jag beskedet att de har ju förtröendeläkare.

Jag måste dock fortfarande ställa mig frågan hur man kan besluta utan att bilda sig en uppfattning om individens problem. Ett handikapp är ju mycket personligt och beror ju på den egna kroppens reaktion liksom att den personliga statusen vad gäller arbete m.m.

påverkar kostnaderna.

Vad beror nu det på att de vet så litet om våra problem? Helt klart är att vi är en liten grupp men därför får vi ju inte komma i kläm. Vi måste hjälpas åt att sprida information om vårt handikapp, dess problem och merkostnader om vi skall få något med av kakan.

Ett förslag – om möjligt, besvara aldrig frågor från Försäkringskassan skriftligt. Ring och be om en tid för att personligen förklara läget, det tror jag ger bästa resultatet.

Per-Arne Herbertson ■

Aktiv Skövdegrupp

I september var det återigen en träff i Skövde med logoped Sara Engström och kurator Gunilla Kloo som ansvariga.

Även till denna träff hade de lyckats att få med sjukgymnasten Kia Sandgren som gav oss en timma med råd och övningar när det gäller avslappning och massage. Dessa övningar är mycket populära och värdefulla då många av oss får spänningar i bl a nackmusklerna.

Träffen avslutades med kaffe och frågestund. Vad man märkte är den allmänna oron för hur mycket vi kommer att få betala i framtiden för våra "näsor" och andra hjälpmedel och att det råder stora skillnader mellan olika landsting. Här måste vi vara enade och kämpa för våra rättigheter. Undertecknad visade även en röstgenerator som fick ett positivt mottagande.

Ett tack till Sara och Gunilla för denna träff, ni är värdefulla för oss larynger.

Per-Arne Herbertson ■

T.v. logoped Sara Engström och kurator Gunilla Kloo på golvet inför övningarna.

Örebroföreningen på utflykt

Några av deltagarna som låter sig väl smaka av maten.

En lördag i oktober hade föreningen en utflykt till Värmland och Dömlé Stiftgård i Deje.

Tyvärr var inte vädrets makter med oss så den Värmländska naturen kom inte till sin rätt men vi var nöjda ändå, vi orkade ju att åka dit.

Maten var helt utmärkt och de flesta vid bordet "backade om" vilket jag tycker är ett gott betyg för gårdens mat.

Vi som var med tackar Sten-Ove för planeringen av denna dag och hoppas på att nästa gång vi besöker Värmland fixar du även fint väder.

Per-Arne Herbertson ■

Uppsalaföreningens aktiviteter 1996

Gruppen från Gysinge.

Vid avslutningen av studiecirkeln "Sveriges Historia" som grundade sig på Herman Lindqvist bok gjorde vi en båtutflykt till Skokloster genom Fyrisån. Vi besökte slottet Skokloster och dess bilmuseum. En

underbar sommardag.

Föreningen har genomfört en Tal och rehabiliteringskurs i Gysinge med tolv deltagare. I kursen ingick föreläsningar av läkare, logoped och massör. Vi hade även

besök av en representant från Gibeck som informerade om "Stom Vent" laryngernas "näsa". Vi visades runt av en guide som visade och berättade om Gysinges historia på ett sätt som blev mycket uppskattat. Tre härliga och soliga dagar gav denna aktivitet.

Föreningen har deltagit med en skärmställningen på Folkets Hus i Uppsala där alla handikappföreningar var representerade. Utöver vår egen information lyssnade vi till föreläsningar och seminarium som anordnades av andra föreningar.

Fyra av föreningens medlemmar hade förmånen att få delta vid rehabiliteringskursen på Eslövs Folkhögskola. Vi tyckte att det var en underbar kurs under Siv Bagliens ledning. Helt underbart att få uppleva våren i Skåne.

Majny och Sven har under året vid ett flertal tillfällen besökt skolor för att informera om orsakerna till vårt problem, likaså har vi besökt nyopererade på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Majny och Sven Eriksson ■

Ny tandvårdsförsäkring

Regeringen har gett en arbetsgrupp i uppdrag att omstrukturera tandvårdsförsäkringen. Tanken är att det skall bli ett högkostnadsskydd för personer med långvarigt förhöjda kostnader som är relaterade till en funktionsnedsättning eller kronisk sjukdom.

Arbetsgruppen består av representanter från Tandläkarförbundet, Nordiska föreningen för handikapptandvård, Tandhygienistförbundet, Landstingsförbundet, Riksförsäkringsverket, Socialstyrelsen, socialförsäkringsutskottet samt HSO. Dess uppgift är att lämna förslag;

- Över vilka patientgrupper och eventuella andra grupper som bör omfattas av stödet.
- Vilka åtgärder stödet skall täcka.
- Samt hur stödet skall utformas. Arbetet skall vara klart till den 1/2 1997 och den nya tandvårdsförsäkringen skall träda i kraft januari 1998.
- Kostnadstaket är 1 miljard kronor. Den nya tandvårdsförsäkringen innebär att endast vissa skyddade grupper får subventionerad tandvård. Andra betalar sina kostnader fullt ut.

Bakgrund

Bakgrunden är det arbete som under flera år bedrivits för att införa den

s k premietandvården, ett nytt ersättningssystem till tandläkarna. Det sista av dessa förslag Reformerad tandvårdsförsäkring prop 1995/96: 119 drogs tillbaka under våren efter mycket kraftfulla protester från främst privattandläkarna.

I propositionen ingår vissa avsnitt om stöd till särskilda patientgrupper. Det är dessa avsnitt som förslaget till en omstrukturerad tandvårdsförsäkring skall bygga på.

Uppdraget

Arbetsgruppens huvuduppgift är de tre punkter som nämndes inledningsvis. Man skall med utgångspunkt från tillämpliga delar i den tillbakadragna propositionen se om det finns ytterligare grupper utöver de i proppen nämnda, som bör omfattas av tandvårdsförsäk-

ringen, samt om de som vistas i olika former av äldreomsorg bör ingå och om vissa tandvårdsbesök skall ingå i socialbidraget m.m. Gruppen skall också titta på hur stödet skall administreras ;

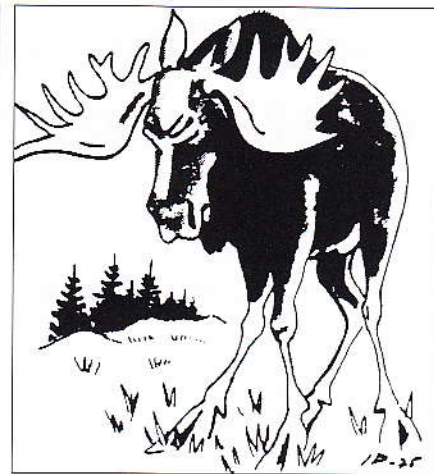
- enligt den återkallade propositionen,
- helt via försäkringskassan
- eller helt via sjukvårdshuvudmännen

Gruppen skall vidare lämna förslag till avgifter, stöd vid olika typer av förebyggande vård m.m, samt lämna förslag till ändringar i lagar och förordningar

Skuggutredningens arbete

Skuggutredningens uppgift är att samla in medlemsförbundens synpunkter och utifrån dem förse representanterna i arbetsgruppen med material och underlag. En intention är att omstruktureringen av tandvårdsförsäkringen skall bygga på funktionshinder och kroniskt sjukas behov, och utgå från deras perspektiv. För detta behövs ett kraftfullt gemensamt agerande!

Saxat ur: HSO info ■

Här är man en kapitaltjur med 450 kilo muskler, man har en hornkrona som är guld värd, å ett sjuhelvetes humör – å så blir man skapt KO-bent!

The light red butterfly

Sensommar på en grön ö. Folkmusik. Ett stort festivaltält utan något för publiken att sitta på. Vi får hålla till godo med ett ganska obekvämt golv.

Två äldre män tar plats på varsin stol på scenen. Han med fiolen ser ut som en överårig dansbandsmusiker, svarta byxor, vit smokingjacka, vit skjorta och en blank ljusröd fluga. Mannen med dragspellet är mer vardagsbetonad.

Jag vet absolut inget om dem. Namnen säger mig inget alls. Något tveksamt sätter de igång. De visar sig vara mycket skickliga musiker. Fiolmannen är mästertlig. Han rör inte en min. Ser allvarligt rakt fram och spelar helt otroligt bra. Gör plötsligt en elegant avslutning där man minst anade att en avslutning skulle kunna dyka upp. Tar ned fiolen, tittar rakt fram, något frånvarande... Dragspelaren berättar vad de spelat och presenterar det som skall komma. Publiken är positiv och verkar vara med på noterna.

Nästa låt är en aning bekant. Där jag väntar mig att den ska ta slut fortsätter den lugnt och metodiskt – och detta upprepas obönhörligen två gånger till – för att överraskande få ett oväntat och mycket bättre placerat slut – IGEN. Va! Sitter där en gammal man på scenen och småjäklas med

fiolen och med oss? Han jäklas ju så elegant! Jag börjar nästan bli litet förälskad i hela uppenbarelsern, mest tack vare de överraskningar han bjuder på.

Dragspelaren mellansnackar. Jag funderar över den spirande känslan och lyssnar inte så noga. Men plötsligt förstår jag vad han säger. Fiolspelaren, min nya favorit, har opererats för en strupsjukdom och har numera ingen talförmåga. Han använder fiolen både som sitt reservspråk och sin kära leksak. Där talet en gång fanns lyser den ljusröda flugan stolt. Publiken vet om alltihop. De älskar honom, det märker jag nu. Applåderna är ovanligt varma och långa.

Min häftiga skämtsamma småförälskelse förvandlas till något som liknar en grumlig förälskelse. Grumlig på grund av några ohejdbara tårar. Just nu kan jag prata lika litet som mannen med den ljusröda flugan, jag har nämligen en klump i halsen.

Konserten fortsätter. Inte ett enda slut på någon av låtarna följer någon sorts instruktionsbok eller enkelt mönster. Nu spelar nämligen mannen som slutar sina låtar med kullerbyttor eller magplask där andra bara slutar spela.

Ja. Så där sitter jag alltså. På ett obekvämt golv. På en grön ö. Filosoferande över lyckan att få

uppleva det oväntade – gång på gång. Det jag kanske hade väntat mig att få vara med om när konserten startade, det kom aldrig – bara något helt annat som var mycket mera värt.

Notväckan

(Källa: Dalarnas Spelmansblad) ■

Hallå medlemmar...

Många av föreningarnas medlemmar är opererade för munhålecancer och tyvärr är det så att vi i redaktionen känner att det skrivs för litet om de problem som tillhör denna grupp.

Vi väddar därför till er som är opererade för munhålecancer att skriva litet om era problem och hur ni löser dem eller annat som kan vara viktigt för andra att känna till.

Ni får gärna skriva under signatur om ni så önskar men ett krav är att vi i redaktionen känner till vem som skrivit om vi behöver fråga något om innehållet, vi kommer inte att offentliggöra vem som skrivit.

Vi hjälper gärna till att utforma artikeln om ni så önskar.

Hans-Åke Ellvén som tillhör redaktionsgruppen är själv opererad för munhålecancer så hör gärna av er till honom om skrivhjälp, han känner ju till problemen.

Per-Arne Herbertson ■

Reseberättelse från Västmanlands Laryngförenings resa till Danmark och Blomsterparken Jespershus

Det var inte lätt att välja resmål. Det var många önskemål och begränsad kassabehållning. Dock hade vi ansökt och fått pengar beviljade för resan från Laryngfonden så det var bara att göra det bästa möjliga inom de ekonomiska ramarna.

Till slut enades vi om att det skulle bli en bussresa till Danmark och där till Blomsterparken Jespershus. Det skulle bli roligt att få vara tillsammans och uppleva Danmark på våren.

Tidigt på måndag morgon den 10 juni stod vi på Centralstationen i Västerås beredda att starta resan. Det var sju tappra resenärer som såg förväntansfulla ut. Ursprungligen var vi elva stycken men tre var tvungna att lämna återbud. Sjukdom och andra hinder stoppade resan men vi hade avbeställningsskydd och ekonomiskt klarades det hela lindrigt med hjälp av läkarintyg.

POOL:s RESOR stod det på sidan av den stora tvåvåningsbussen. Halva bussen blev ockuperad av resenärer när den lämnade Västerås. Bussen var rymlig och hade alla bekvämligheter ombord. Vädret var vackert och humöret på topp. Det var behagligt att glida iväg genom stan och veta att man hade tre dagars semester framför sig. Första stoppet blev i Örebro där det fanns lagom tid till morgonkaffe och att köpa färsk morgontidning. Det var roligt att diskutera och läsa medhavd litteratur. Fortare än vad man anade var vi i Göteborg och på väg till Stena Lines färja för att ta oss över sundet till Fredrikshavn.

Vi hade beställt gemensam buffé på båten och kunde låta oss frestas kungligt vid läckra bord. Vi diskuterade med varandra i varm gemenskap och hade det gemytligt. Det fanns även tid för shopping av alla handa åtråvärda saker. Väl framme i Fredrikshavn steg vi återigen i väntande bussar och färden gick till

Thisted och hotellet Limfjorden. Där inkvarterades vi i trevliga rum och därefter hade vi gemensam kvällsvard medelst danskt smörrebröd med dricka. Andra dagen startade med frukostbuffé som smakade gott efter en god natts sömn. Återigen upp i bussarna som förde oss till ön Mors och Jespers Blomsterpark. Under resans gång hade vår duktige guide berättat om Danmark och om dess historia samt om lokala sevärdheter.

Jaspers Blomsterpark sägs vara Danmarks populäraste turistmål. Förutom blomsterparken finns där nämligen: Fågelzoo, Terrarium, Tropiskt akvarium, Fjärilshus, Lekpark och mycket mer.

Blomsterparken ändrar karaktär allt efter säsong och just då var det tidig sommarskrud som man höll på att byta litet här och var. Verkligen enastående blomsterarrangemang tävlade med varandra och lät oss bli saliga över upplevelserna. Nordens största fjärilshus med kolibrin och stora fjärilar fritt flygande runt omkring i träd och buskar. Vackra fåglar, spännande kräldjur och farliga fiskar som hajar och pirayor. Även goda danska vinerbröd med kaffe kunde fås till rimlig penning.

Dagen gick fort och på eftermiddagen promenerade vi genom Thisted's gamla stadsdelar och shoppade efter detta vandrade vi längs Limfjordens stränder. På kvällen hade vi en god middag tillsammans och efter en liten vilopaus samlades vi i ett av rummen och myste tillsammans.

Nästa morgon var det dags att resa hem. Efter en rejäl och välsmakande frukostbuffé steg vi på bussen och färden tillbaka till Fredrikshavn bör-

jade. Vi valde en annan väg och fick se nya saker och höra nya historier om människorna och omgivningarna. Underbara vyer passerade revy och böljande sädesfält med lantgårdar var vackra att beskåda. Sedan blev det Stena Line, god mat och shopping, och bussen tillbaka till Västerås. Resan var fullbordad och alla var nöjda och glada att få åka hem igen.

Det var en lyckad resa och vi vill uttrycka vår tacksamhet till Laryngfonden som beviljat oss medel så att denna resa kunde genomföras. Man hinner mycket på tre dagar och även att odla kontakterna i lediga avslappnade former. Det är viktigt för framtida relationer inom föreningen – vi tackar.

Vi ser redan fram emot en ny resa och hoppas att anslagsbegäran även denna gång behandlas välvilligt från fondens sida.

Med många vänliga och hjärtliga hälsningar från resedeltagarna!

Vid pennan fanns
Kaarlo Vuolle ■

Bergshamra Wärdshus AB

Carl Malmstens väg 6, 170 73 SOLNA
Tel. 08-85 87 75

Lunch - A la carte - Catering

God jul &
Gott nytt år

Resan gick till San Remo

Jag fick en fantastisk möjlighet. Jag fick, tillsammans med ett gäng underbart fnittriga människor, åka med som sjukvårdskunnig till den "glade bagarens stad", San Remo.

Evert Taubes Ligurien, – med Collabellas höjder, där geten skuttar.

Det blå medelhavet. Mjuka, gröna bergssidor. En blomsterprakt som inte är av denna värld.

Jag fick sitta under vinrankor. Varsamt. Inspireras av Cavatina! Lära känna den Helige Franciscus. Intrycken blev så starka, att det blev till en dikt.

*Ser Du de solgula husen
Omgivet av en mörk, frodig
grönska?*

*Ta på husväggen och
Du känner värmen
som fortplantar sig till handen.*

*Vi nordbor söker värmen
Dricker en fylld skål av solljus,
som berusar oss och ger oss energi.*

*Titta på blommorna,
ser Du färgprakten?
En orgie i färger som en regnbåge
på näthinnan.
Man känner sig uppfylld.*

*Kastellets tjocka väggar
talar till mig,
Hör Du rösterna från förr?*

*Skramlet från kärrans hårda hjul.
Hör Du skrattet från barnen som
levde en gång?
Dofter från mat och djur.*

*Vindraget jag kände var det vinden?
Eller de skrattande barnen som
sprang förbi?*

*Jag ser och hör
Jag känner och finns
Jag tänker alltså är jag.*

Med ny livsglädje, känslighet och viljestyrka går jag vidare från den här resan. Tack alla ni som gjorde resan till ett sådant vackert minne!

Pia Pries ■

Per, Maj-Britt, Hugo, Göta och Gunborg på båtresan hem, mellan Kiel och Göteborg.

Litet smått och gott från vår resa till San Remo i september

När vi äntrade bussen i Söderhamn med siktet inställt på Sanremo i Italien var vi på prima humör lika så var det med dem som vi plockade upp efter vägen med Stockholm som sista anhalt.

Vi fortsatte till Göteborg för att äntra Stena Line till Kiel, vi åt och sov gott på båten och var utvilade när vi vid tiotiden fortsatte vår färd Tyskland ner till Basel i Schweiz där vi övernattade andra natten.

På tredje dagen var vi framme i Sanremo efter en underbar resa genom Schweiz vackra landskap.

Hotellet vi bodde på låg litet högt så vi fick mycket och bra motion vid bad och mat promenaderna men det var värt besväret.

Sanremo var en annorlunda stad, ingen vanlig turistort, utan en

mycket gammalt och intressanta saker att titta på, ganska dyrt var det om man tänkte sig att handla.

Vi gjorde utflykter bl.a. till Monaco vilket var mycket intressant att få uppleva, tänk att vi nu kan säga att vi spelat på Casinot i Monte Carlo. Hur många kan säga det? Sanremos kommun bjöd på en båtutturen en hel eftermiddag.

Alla som var med på resan hade ju på ett eller annat sätt upplevt livets baksida så vi var ganska överens om hur vi vill och skall ta vara på våra upplevelser för att på bästa sätt njuta av livet trots allt.

Efter en vecka på plats så var det bara att packa och äntra bussen igen tillsammans med vår underbara chaufför och jättetrevliga guide som lotsade oss tillbaka genom Tyskland till staden Ulm där vi låg första natten, sedan vidare till Kiel och på färjan igen för vår sista natt tillsammans.

På resan genom Sverige var vi överens om att försöka göra om resan men då till ett annat land, för detta gång var ett kanon-gång att vara ute med.

*Hälsningar från
oss alla genom
Siv Baglien ■*

Palatset i Monaco.

Studieresa till USA

Tack vare pengar från laryngfonden samt projektmedel från socialstyrelsen fick jag möjlighet att besöka fyra logopedier ("Speech Pathologists") i USA. Detta för att lära mig mer om dysfagi, sväljnings-svårigheter. Det blev en spännande, lärorik och mycket rolig resa till några av de främsta forskarna i ämnet, då jag fick träffa en massa duktiga logopedier och se hur de arbetar. Dessutom hann jag spana efter alligatorer på lunchrasten, bekanta mig med Brasilianska dryckesvanor och besöka "Niketown"...

Bakgrund

Att man kan få problem med att svälja efter att ha genomgått olika operationer och/eller fått strålning i mun-halsregionen torde inte vara nytt för någon. För att på bästa sätt försöka ta hand om detta finns sedan 3 år ett "dysfagiteam" på Karolinska Sjukhuset. I teamet ingår logoped, dietist, röntgenolog, foniater, ÖNH-läkare och specialisttandläkare. Vi hoppas även få med någon intresserad neurolog till gruppen. Liknande team, med vissa lokala variationer, finns på flera håll i landet. Bristande resurser på KS har länge gjort att patienter i bästa fall fått en utredning, men då behandling varit önskvärd har den ej alltid kunnat genomföras. Det projekt som nu genomförs syftar till att genomföra logopedbehandling och utvärdera den. Jag är den inom projektet anställda logoped som skall genomföra behandlingen, och utvärdera den tillsammans med dysfagiteamet. Resan till USA var en del av den extra utbildning som behövdes för att kunna genomföra detta på bästa sätt.

Florida

Resan började i varma Florida. Gainesville, och University Hospital där, var mitt första besök. Här

fick jag träffa en hel del patienter i ett tidigt skede efter deras operation. Många var tracheostomerade, några låg ännu i intensivvård. Logopederna arbetade bland annat med att få igång röst och sväljning så snart som möjligt, även de gånger då patienten var trött och bara orkade mycket korta "träningsspass".

Människorna i Florida sägs vara gästvänliga och öppna. För mitt vidkommande stämde detta verkligen väl, mina värdar tog alla hand om mig på ett synnerligen trevligt sätt. I Gainesville var det Dr. M Crary (logoped) och hans personal som hjälpte mig tillrätta i de nya omgivningarna. Jag hann också vara med på en klinikfest, då Dr. Crary bjöd hem alla med motiveringen att han behövde hjälp att dricka upp några flaskor han fått av ett Brasilianskt forskarteam på besök. Drycken hade god effekt på såväl tal- som sväljförmågan. Med andra ord riktigt god logopedbehandling!

Från Gainesville åkte jag till Tampa, och Dr M Groher (logoped). Fick bland annat tillfälle att se hur man arbetade på ett "nursing home" (motsvaras nog närmast av våra sjukhem). Dr. Groher och hans personal gav också många värdefulla tips kring samarbetet med annan personal och administrativ uppläggning av ett team. Det var också här som omnämnda alligatorspaning ägde rum... 5 minuters bilväg från sjukhuset låg en stor park. Blöta sumpmarker, tropisk växtlighet och allehanda djur, en värld långt bort från sjukhusets luftkonditionering. Jag hade fått veta att man ibland kunde få se alligatorer om man hade tur. Som vi stod på ett ställe fick vi plötsligt se de karaktäristiska ögonen glida fram längst vattenytan... wow! Här stod jag på en lunchrast och tittade på en alligator med hettan dallrande runt omkring och exotiska fågelläten som passande bakgrund. Mycket hän-

der på Karolinska hemma i Stockholm, men inte det!

Washington

Washington D.C.ligger cirka två timmars flygresor från Tampa. Dr B Sonies var min värd här. Hon arbetar på National Health Institute, som är ett stort forskningsjukhus. Detta innebär att hon får se många ovanliga patientgrupper, de med sällsynta sjukdomar/syndrom som vi andra kanske träffar på några gånger under ett arbetsliv. Även mer "vanliga" fall undersöks här. Dr Sonies använder ofta ultraljud när hon bedömer sväljförmågan hos sina patienter, och det var speciellt denna teknik som jag fick tillfälle att bekanta mig med under min vistelse i Washington. Här hade jag också en ledig lördag då jag tittade mig runt i den vackra huvudstaden. Vita huset kändes igen från nyhetsbilderna, men var mindre än jag föreställt mig.

Chicago

...visade sig vara en stad i min smak. Läget vid Lake Michigan ger staden en lång strandpromenad där man kan promenera, jogga eller – om man är det minsta trendkänslig – åka rullskridskor. Här kan man också besöka "Niketown" – fyra (4!) våningar "Nikeprylar", allt från likadana basketkor som Michael Jordan till Nikekepsar i babystorlek.

I Chicago arbetar en av logopedins och dysfagins verkliga storheter, Dr. Jeri A Logemann. Hon producerar ständigt nya forskningsrapporter tillsammans med sina medarbetare på Northwestern University. Här hade jag turen att kunna delta i en kurs under en vecka. Vi lärde oss bland annat mycket om att tolka bilder från sväljningsröntgen, och utifrån dessa planera logopedens åtgärder. För första gången under min resa träffade jag andra svenska logope-

der, som också deltog i kursen. Det märktes att Dr. Logemann är en känd kunskapskälla, deltagarna kom från världen över. Bland annat hade en Öron-Näsa-Halsläkare från Japan letat sig dit! Även vi svenskar betraktades förstås som långväga gäster.

Stockholm

När detta skrivs har jag hunnit

hem, och också kunnat omsätta en del av mina nyvunna kunskaper i praktiskt arbete. När jag läst alla artiklar och böcker jag köpt med mig kommer jag att förstå att ännu mer...! Trots det är det skönt att ha resten av dysfagiteamet här på KS att luta sig mot. Deras erfarenhet och kunskap är långt mer än det jag hunnit skaffat mig. Tack vare de kontakter jag knutit med olika logopeders under min resa har jag

dessutom ytterligare personer att vända mig till med frågor som dyker upp i sväljningsarbetets alla vindlingar. Tack laryngfonden för ert bidrag, som möjliggjorde min resa!

Åsa Vikström, leg logoped,
Foniatriska avdelningen,
Karolinska Sjukhuset ■

1 januari 1997 startar Sjukvårdsupplysningen vid SOS Alarm Östersund:

Riksomfattande sjukvårdsupplysning via texttelefon:

Tel 020-33 00 00

NYHET!

Personer i Sverige som använder texttelefon har hittills inte haft samma möjligheter som personer med vanliga telefoner att utnyttja sjukvårdsupplysning via telefonsamtal

Socialstyrelsen har nu givit

Sjukvårdsupplysningen vid SOS Alarm Östersund i uppdrag att från 1 januari 1997 erbjuda riksomfattande sjukvårdsupplysning via texttelefon.

På SOS-centralen tillhandahåller distriktsköterskor och SOSopertörer dygnet runt följande tjänster:

- Sjukvårdsupplysning och vid behov återkontakt.
- Hjälp till kontakt med rätt vårdinstans, t ex vårdcentral, akutmottagning, läkare eller sjuksköterska.
- Beställning av närmaste ambulans.
- Tolkhjälp i samband med hjälpinsats.
- Giftinformation.
- Apoteksinformation.

Vid akuta situationer gäller fortfarande 112 (90 000).

YTTERLIGGARE INFORMATION

KAN FÅS AV:

Mona Hemborg, medicinsk sektionschef

Sjukvårdsupplysningen

SOS Alarm Östersund

Tel 063-10 80 11

Fax 063-10 70 46

texttel 020-33 00 00

Adress: Regementsgatan 23, 831 41 Östersund

❖ **SOS Alarm**

❖ **SOS Alarm**

Den konstgjorda näsan

Allteftersom våra kunskaper om lungornas och andningsvägarnas funktionsbetingelser utvecklas har det visat sig hur viktigt det är att näspassagen, svalg och luftrör skyddas mot uttorkning, speciellt vid låg luftfuktighet. Docent Tomas Gejrot bekräftar i denna krönika om den konstgjorda näsan, en fukt- och värmväxlare som väl lämpar sig i samband med anestesi- och intensivvård.

Hos öknarnas kameler är bihålorna byggda som labyrinter där den därmed förstörade slemhinneytan är beredd att hålla kvar en stor del av den utandade luften och därefter avge den till den torra inandade friskluften. Antropologer vid New Mexicouniversitetet anser att skillnaden mellan homo habilis och homo erectus var att den senare hade en framskjutande näsa och på så sätt fått möjlighet att korsa stäpper och öknar där hettan var svår och luften torr. Homo habilis med sin trubbnos av aptyp kunde bara överleva i Afrikas skuggiga skogar.

Kanske var det inte tvåbentheten utan en fuktväxlare näsa som bidrog till att homo erectus för 1,7 miljoner år sedan kunde börja sprida sig över jorden, något som efter en årmiljon var förverkligat.

Vikten av en lagom hög relativ fuktighet omkring oss, vet vi, är väsentlig för både växter och varelser. I Norrland finns en krämpa som kallas Norrlandssjukan och beror på den torra inomhusluft som blivit följd av intensiv rumsuppvärmning vintertid. Symtomen är torrhosta och infektionsbenägenhet. På många sätt har man försökt höja den relativa fuktigheten inomhus.

Oglaserade vattenbehållare på värmeelementen, rumsfontäner, sprayning av vattenartiklar med ultraljud etc har givit viss ökning. Den snabba luftomsättning som är vanlig på sjukhus och i arbetslokaler kräver dock stora vattenmängder för att åstadkomma en märkbar effekt.

En tidigare mycket aktuell sjukdom som fortfarande hör till de alarmerande akuta övre luftvägs-sjukdomarna är falsk krupp. Den kännetecknas av inandningsbesvär och skällande hosta.

Den uttalade munandningen ger uttorkade slemhinnor. Före cortisonbehandlingens era var anfuktning av rumsluften den dominerande behandlingen. Många minns badrumsbesök med hetvattenånga som första åtgärd i hemmet följt av ångtält på sjukhuset med till en början varm, senare mer behaglig temperatur. Vid falsk krupp och ännu mer vid den allvarligare struphuvudlocksinflammationen, epiglottis, var tidigare strupsnitt, trakeotomi, ofta en livräddande operation.

Den första trakeotomin lär har utförts år 124 f.Kr. i Rom, men det dröjde ända till 1825 för att metoden skulle bli accepterad. Då utförde Bretonnea operationen vid difteri och speciella kanyler utformades.

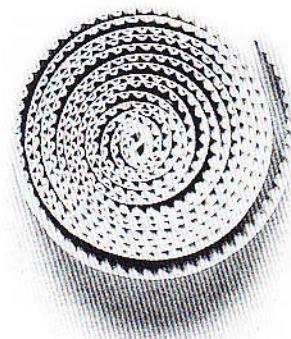
Senare gjordes trakeotomi även vid brännskador och vid främmande kroppar i luftvägarna. Under den stora polioepidemin i Sverige 1953 blev trakeotomi en aktuell operation i samband med införandet av Engströmrespiratorn i stället för den sk järnlungan.

Den alltmer avancerade operationsverksamheten med åtföljande ventilationsproblem ökade ytterligare trakeo-

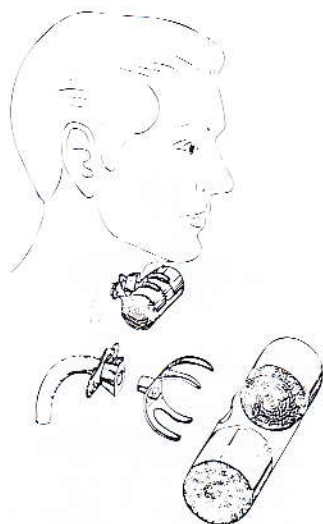
tomibehovet. Vid inandning genom hålet i luftstrupen är det den omgivande torra luften som passerar ned i lungan. Behovet av att anfukta inspirationsluften, då näsa och övre luftvägar är avstängda, blir nu aktuellt för att minska risken för slemhoppningar, kruskabildningar och infektioner. Anfuktning med ånga och indrypningar med koksaltlösningar hade begränsad effekt. En ny metod introducerades av Proetz i USA och Allander, Ingelstedt och Toremalm i Sverige. 1960 presenterade Toremalm en värme- och fuktighetsväxlare av veckad aluminiumfolie som monterades på kanylen och återgav en stor del av den utandade luftens värme och fuktighet. På grund av sin tyngd fick den ej den vidsträckta användning den förtjänade.

Ungefär samtidigt berättade min tennispartner Per Norbäck som var laboratorieförman på Munters Torkar AB under samtal i duschrummet att de hade, för industriellt bruk, producerat ett impregnerat papper i wellstruktur som hade en mycket stor kapacitet

att upptaga och avgiva fuktighet. Det slog mig genast, engagerad som jag var i anfuktningsproblem, att ett mikrowellpapper med fördel skulle kunna ersätta aluminiumfolie. Försök i Munters laboratorier visade sig lovande. För den vidare utformningen och utprovningen kontaktades anesthesiologen och civilingenjören Per Olof Barr, kollega på Karolinska sjukhuset.

Ambitionen var att göra den

nya näsan så effektiv, lättburen och produktionsbillig som möjligt. Den låga värmeledningsförmågan och den höga kanaltätheten hos mikrowellpappret samt de begränsade flödesmängderna i förening med de snabba växlingarna av luftströmningsriktning gav anledning till att göra absorptionskroppens diameter större än dess längd. Praktiska prov visade dessutom att absorptionskroppen med fördel kunde delas i två lika stora enheter. De första prototyperna till värme-fuktväxlare gjordes av engångssprutor som sågades upp i lämpliga rörsektioner och sedan limmades ihop. De testades dels i en lungsimulator och dels på patienter. Se figur. När en acceptabel grundkonstruktion hade tagits fram och visat sig fungera tillfredsställande kom det vanliga problemet, att finna en intressent som var villig hjälpa till med att fabricera,

lansera och sälja den nya "näsan". Vad vi kunde erbjuda var en värme- och fuktväxlare med betydligt lägre vikt, mindre dimensioner, högre verkningsgrad och lägre tillverkningskostnader som medgav engångsansvändning.

1968 fick Per Olof Barr kontakt med Louis Gibeck som var representant i Sverige för Portex och sålde deras kanyler och trakealtuber. Han kände marknaden och insåg att här var en ny produkt som kunde ha en framtid. Samarbetet blev mycket gott men tyvärr kortvarigt eftersom Louis Gibeck hastigt avled 1971.

Hans son Sten Gibeck tog vid och under hans skickliga, entusiastiska och framsynta ledning har växlaren utvecklats, användningen vidgats och designen förbättrats och förfinats, se bild. Ett av de största användningsområdena numera är långvariga intubationsnarkoser där en fukt- och värmeväxlare ansluten till narkosslangen i hög grad minimerar komplikationer i form av värmeförluster och uttorkade luftrörsslemhinnor som kan orsaka postoperativ köldfrossa och infektioner. Det har varit spännande, intressant och givande att i med- och motgång få följa ett vitalt företag som en gång hade tre medarbetare och som nu är en koncern med hundratals anställda.

Produkten och framgången med den har noterats på olika sätt. Patrik Engellau gav 1980 ut Handbok för dig som tror att dina idéer hör hemma i skrivbordslådan. Han inledde med att påpeka att värdefulla och i flera bemärkelser lönsamma uppfinningar kan ta fem år

och hundratals personers arbeten – men kan också komma till under en tennistimma. I en artikel beskriver han drastiskt "näsans" väg från duschen till världsprodukt.

Uppfinnarföreningens direktör har rest omkring i skolor och berättat om innovationer. Ur byxfickan har han ofta tagit fram "näsan" och hävdar att detta är något som vem som helst skulle kunna hitta på – om man är förberedd.

Gibek har tillverkning i Upplands-Väsby, Sverige och i Indianapolis, Indiana, USA. Produkterna säljs i mer än 40 länder. Företaget har dels egna produkt-specialister som besöker sjukhus över hela världen men samarbetar också med specialistdistributörer som har kompletterande produktsortiment.

Gibek har genom åren skapat och byggt upp en egen nich och ett välutvecklat "knowhow" inom området befuktning och är marknadsledare inom området fukt-värmeväxling i Japan, Australien, Tyskland, Frankrike, Norden och USA.

Gibecks Forsknings- och Utvecklingsavdelningar forskar kring andningsvägarnas fysiologi och utvecklar anesthesi- och intensivvårdsprodukter för detta segment i samarbete med universitet och högskolor över hela världen. Gibek är ett ISO9001 och EN46001 certifierat företag. Gibek har 1995 av TV4-programmet Stora Pengar erhållit priset "Gröna Kvisten" för framgångsrik verksamhet och som ett föredöme för svensk företagsamhet. Företaget planerar för börsintroduktion vid årsskiftet 1996/97.

*Tomas Gejrot, Docent, Åhus
(Källa tidningen INCITAMENT) ■*

Hej alla i vårt avlånga land

*Här kommer jag
med en inbjudan gällande
en resa till Ungern
24 april – 7 maj 1997.*

Det är en plats som heter Heviz och har hotellanläggning där man även kan få behandlingar av olika slag. Där finns även en insjö som håller 30 grader året runt. Personal finns för behandlingarna. Det finns även ett gott utbud av fritidsaktiviteter.

Priset för resan är inte klart ännu och jag kommer att söka medel ur olika fonder för att kunna subventionera och hålla priserna på en så låg nivå som möjligt.

Detta är en första information och jag hoppas att ni som har intresse svarar på detta upprop, de som anmäler sitt intresse kommer att få mer information om platsen, kostnader, resväg m.m.

Skicka intresseanmälan **snarast** till undertecknad, dock senast **15/1 1997**.

Siv Baglien
Oxtorget 1 B,
826 32 SÖDERHAMN
Tel 0270-164 59

Jag anmäler mitt intresse för resan till Ungern.

Namn:.....

Födelseår:.....

Speciella önskemål:

.....

.....

Adress:.....

Opererad för:.....

Postnr/Ort:.....

Strålbehandlad:.....

Telefon:.....

Medresenär:.....

Adress:.....

Postnr / Ort:.....

Telefon:.....

Försäkringar

Ja det är en fråga som har återkommit vid ett flertal tillfällen. Helt klart är att det inte är lätt för oss som drabbats av cancer att teckna en olycksfalls/livförsäkring.

För en tid sedan kom jag i kontakt med en representant för WASA Försäkring och frågade då om möjligheterna att teckna en försäkring för oss som drabbats av cancer i ÖNH området.

Svaret blev:

”Det finns möjligheter, om än efter särskild prövning. Efter en observationstid räknat från färdigbehandling, kan man ansöka om försäkring och få frågan prövad.

Generellt kan sägas att observationstiden minst måste vara 2 år för stämbandscancer och 5 år för munhålecancer. Under observationstiden måste personen vara helt fri från cancer. Resultatet av riskbedömningen kan leda till ett erbjudande om försäkring med premieförhöjning – ibland rätt kraftig sådan eller att få avvakta med försäkringen ytterligare en tid.

Om det gått många år – 7 år för stämbandscancer respektive 10 för munhålan – kan det vid recidivfrihet även bli normal premie.

Till det får man beakta övriga hälsouppgifter och sammantaget kan en bedömning grunda sig på flera hälsorisker, som t ex blodpropp och cancer.”

Detta skall ses som en informationsartikel och SLF har inga som helst åtagande i denna fråga. Den som är intresserad svarar själv för kontakterna med sitt försäkringsbolag.

Per-Arne Herbertson ■

Mötesplats 1996

Minimässa om kommunikationshandikapp i Örebro

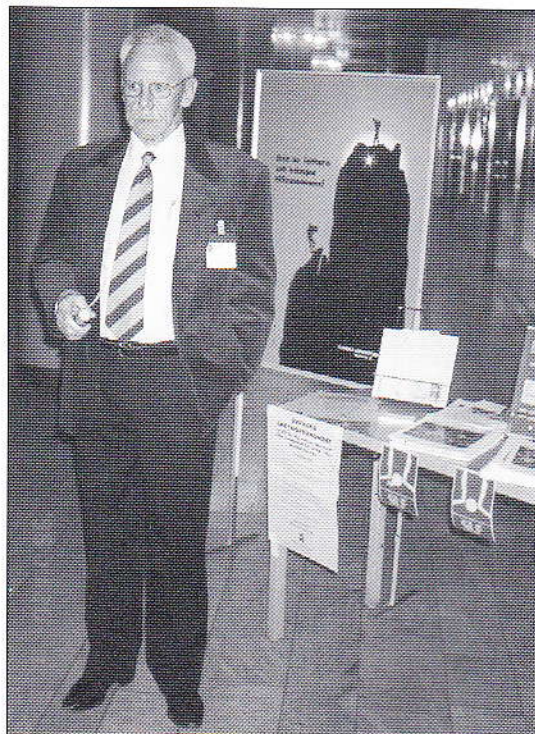
Chefslogoped Jeanette Clausen informerar.

Detta var en helt nytt försök i Örebro, en mässa med ett 30-tal verksamhetsgrenar och ett 20-tal intres-

seorganisationer som visade upp sitt arbete och sin kompetens om kommunikationshandikapp i form av utställningar, broschyrer m.m.

Ett flertal mycket intressanta föreläsningar hölls under dessa dagar och jag vill säga tack till chefslogopeden Jeanette Clausen som delade med sig av sin föreläsningstid till undertecknad så att jag fick informera om vårt handikapp och verksamhet.

Under dessa två dagar var det många från vårdutbildningen som besökte vårt bord och visade sitt stora intresse. Anledningen till deras stora intresse var att de under sin utbildningstid inte fått lära sig något om vår sjukdomsbild så frågorna var många och broschyrerna hade en strykande åtgång.

Undertecknad vid utställningsbordet.

Jag hoppas att denna mässa kommer igen till ett annat år och att andra orter tar efter.

Per-Arne Herbertson ■

Manifestation inför regeringens beslut om åldersgräns för tobaksinköp

Roland Fjällström, Samhällsmedicin och Marie Eriksson, Radio Örebro följer barnens ljusständning.

Ja det var anledningen till en stor dag vid Eklundaskolan i Örebro, ett stort antal elever tände ljus och ville på så sätt få andra att tänka på alla de som får svåra sjukdomar och rent av går en för tidig död till mötes på grund av tobaksbruk.

Det är förvånansvärt vad mycket dessa ungdomar kan om rökning och hur farligt det är men helt klart är att jag fick besvara många frågor med anledning av mitt handikapp.

Massmedia hade även uppmärksammat denna dag, på plats var såväl tidningar som radio.

Per-Arne Herbertson ■

Barnen tänder ljus.

Ordförande har ordet

Förtroendeläkaren.

Vi har nyligen överenskommit med vår förtroendeläkare Richard Kuylenstierna att han regelbundet skall träffa arbetsutskottet ca. en timma per månad där vi får tillfälle att konsultera honom gällande såväl medicinska samt frågor rörande handikappersättningen etc. Skriv eller faxa i god tid så att förtroendeläkaren har möjligheter till förberedning.

Adressen är: Förtroendeläkaren, Svenska Laryngförbundet, Barks väg 14, 170 73 SOLNA.

Föreningskonsulenter

För år 1997 har styrelsen beslutat att heltidsanställa Hans-Åke Ellvén och Per-Arne Herbertson som föreningskonsulenter. Deras arbete skall bestå av att besöka sjukhusen, skapa kontakter med vederbörande personal, följa upp och arbeta för en ökning av samtalsgrupperna. En verksamhet som vi finner angelägen och även fått mycket erkännande för.

Vidare i deras åtagande gäller att de skall stå till förfogande för våra läns- och regionsföreningar vid deras möten, sammankomster, sjukbesök, uppvaktningar, medlemsrekrytering samt bistå i frågor gällande handikappersättning etc.

Vi har även träffat överenskommelse med Gun-Marie Larsson att administrera det hela.

Tandvårdsförsäkringen

Undertecknad representerar SLF i Handikappförbundens s.k. skuggutredning omfattande omstrukturerad Tandvårdsförsäkring. Detta redogjorde vi för vid ordförandeträffen i okt. På grund av det statsfinansiella läget omfattar "osthyvelprocessen" även vår paragraf 9, kostnadsfri tandvård vid muntorrhet med åtföljande problem vad gäller tandstatusen.

Vi har haft ett flertal samman-

träffande med berörda parter under hösten och fortsätter med dessa några månader in i 1997. Från 1 jan. 1998 skall den nya tandvårdsförsäkringen gälla.

Vi har för avsikt att medverka vid föreningarnas årsmöten och rapportera vidare om förhandlingarna gällande denna för oss så viktiga § 9.

Med ovan nämnda nuläge vill jag avsluta med att önska våra medlemmar, deras anhöriga och övriga läsare:

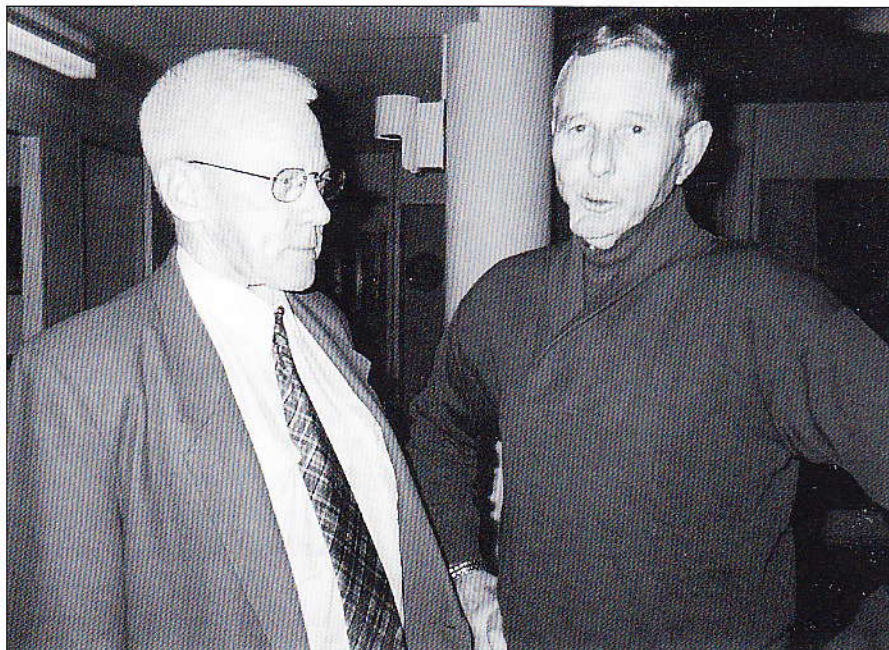

Förbundsordförande Bo Persson

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Bo Persson

förbundsordförande ■

Föreningskonsulenterna fr. v. Per-Arne Herbertson och Hans-Åke Ellvén.

Valfrågor inom förbundet och Laryngfonden

Sven Andersson i Svenstavik tog i förra numret av Lary upp demokratifrågorna i förbund och fond. Frågor som bör diskuteras är bl a om

- Laryngförbundet och Laryngfonden alltid har samma intressen
- det är rimligt att det delvis är samma personer i styrelserna
- vem som ska välja styrelseledamöterna till fonden
- hur ordförande i fondstyrelsen skall utses

Beträffande frågan om förbundet och fonden alltid har samma intresse, måste denna besvaras med nej. Fondstyrelsens uppgift är att förvalta pengarna på bästa möjliga sätt och använda dem enligt änd-

målsparagrafen i stiftelsestadgan.

Med samma personer i både förbunds och fondstyrelse kan både jäv och intressekonflikter komma att förekomma vid behandling av bidragsansökningar till fonden och projektupphandlingar i fondens regi.

Valet till styrelsen i fonden är vidare en demokratifråga av utomordentlig vikt. Laryngfonden är en fond stiftad av Laryngförbundets medlemmar och hela styrelsen borde naturligtvis väljas av riksstämman. Det borde också vara en självklarhet att det skall vara olika ledamöter i fond- och förbundsstyrelse. Det ska inte behöva föras in i förbundets och fondens stadgar för att den boskillnaden ska ske.

Det vanligaste sättet att välja ordförande i en styrelse är att styrelsen i samband med sitt konstitu-

erande sammanträde väljer ordförande, sekreterare och kassör. Att valet av ordförande i fonden görs av förbundsstyrelsen är djupt odemokratiskt och speglar en brist på förtroende för laryngförbundets medlemmar och deras valda styrelsemedlemmars förmåga att själva utse ordförande.

Eller är det helt enkelt en inflytande fråga? Genom skrivningen i §3 kontrollerar förbundsstyrelsen idag fonden, men med en av riksstämman vald styrelse, utan personbindningar till förbundsstyrelsen, blir fonden självständigare och förbundsstyrelsens inflytande över pengarna i fonden minskar högst avsevärt. Man kan spekulera i om skrivningen i §3 en gång i tiden kom till just för att garantera förbundsstyrelsens makt över fonden.

Demokratimedveten gräsrot ■

Ett glatt gäng i Örebro

Laryngfondens insamlingskontor i Örebro firar i dagarna 1,5 års jubileum

Etableringen av ett insamlingskontor i Örebro har varit lyckad. Kontoret samlar in ca 7 miljoner kronor per år och är med det resultatet lika framgångsrikt som det något äldre Bygdeåkontoret. Orsaken till att just Örebro valdes som etableringsort var flera men de viktigaste var att Örebro hade en högskola och var en stor stad (den sjätte största i Sverige) med ett bra rekryteringsunderlag. (Samt att Per-Arne bor i närheten.)

Kontoret har 23 anställda som tillsammans arbetar ca 900 timmar per månad. Översatt i heltidstjänster blir det ca 5 st. Ett välkommet tillskott för en, av arbetslöshet, hårt drabbad kommun. Samarbetet med arbetsförmedlingen är därför synnerligen gott och AF placerar gärna ungdomar och arbetslösa på insamlingskontoret då dessa får en arbetsanpassad utbildning i insamlings- och telefonteknik som de har stor glädje

av i sina fortsatta karriärer.

Under året som gått har kontoret expanderat från 7 telefonarbetsplatser till nuvarande 10 och även 1997 planerar kontoret att växa. Förhandlingar pågår med

hyresvärderna Skandiafastigheter om att hyra ytterligare 30 kvm, vilket kommer att ge utrymme för 3 nya telefonarbetsplatser. Förhoppningsvis är den nya lokalen färdigställd till i början av nästa år. ■

Några av kontorets duktiga säljare. Från vänster Hanna Sjöberg, Anna Stenung, Harriet Abalhad, Agnes Abalhad, Mikael Broman, Anette Morales, Martin Holmgren.

IT för funktionshindrade

Från Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling har vi erhållit vidstående informationsblad om möjligheter till ansökan om bidrag för studier och IT-utveckling.

Vi inom styrelsen för Svenska Laryngförbundet ställer nu frågan till föreningarnas medlemmar om det finns något intresse för utbildning som kan rymmas inom dessa ramar. Vi har ju ingen större information om medlemmars utbildning eller önskemål därför ber vi er sända in svar på nedanstående frågor om ni har intresse.

Efter detta kommer SLF:s styrelse att utvärdera möjligheterna till bidrag varefter vi återkommer med närmare information. ■

IT för funktionshindrade

Namn:

Adress:

Postadress:

Telefon: Fax:

Födelseår:

Har datavana Ja Nej

Har egen dator Ja Nej

Har datautbildning iår.

Övriga upplysningar

Önskemål (t.ex. ämne, kompl. studier m.m.)

.....

.....

.....

.....

.....

Skicka kupongen till: Laryngförbundet, Barks väg 14, 170 73 Solna. Märk kuvertet IT.

PROVOX® Stomafilter™ fukt- och värmeväxlare är diskret och lätt att använda t o m när den är täckt av klädesplagg.

ATOS MEDICAL

ATOS Medical tackar alla medlemmar i Svenska Laryngförbundet för det gångna året och önskar

God Jul & Gott Nytt År!

Vi ber alla som använder **PROVOX® Stomafilter™** att skriva en rad om hur den fungerar samt bifoga namn och adress, så skickar vi en julgåva i form av **PROVOX® Duschskydd** vilket passar till Stomafiltersystemet.

ATOS MEDICAL

ATOS MEDICAL AB
Box 183, S-242 22 Hörby
Tel 0415-176 00, Fax 0415-176 30

En satsning på några – för alla

I framtiden kan alla delta i all undervisning, oavsett funktionshinder. Det är målet för den svenska handikappolitiken. Alla funktionshindrade ska ha full delaktighet och jämlikhet i undervisningen.

En del av den informationsteknik som i framtiden kan underlätta för alla människor, till exempel konstgjort tal och taligenkänning, utvecklas och testas av funktionshindrade. Det är angeläget att funktionshindrade medverkar i utvecklingsprojekt och tillför sin unika kompetens. Det tjänar alla på.

För att nå det målet krävs ny teknik och nya arbetsformer.

Tjugo miljoner i första steget

Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling har, i ett första steg, avsatt 20 miljoner kronor på tre år till pilotprojekt inom området IT och utbildning för funktionshindrade. Vi söker välplanerade, konkreta projekt med goda idéer för hur man kan utveckla IT-hjälpmiddel och arbetsmetoder, så att funktionshindrade kan få en utbildning på jämlika villkor.

Projektet gäller all utbildning, från förskola till vuxenutbildning och högskolestudier. De kan omfatta alla typer av funktionsnedsättningar, dolda som synliga - autism, dyslexi, Damp, utvecklingsstörning, språkstörning, rörelsehinder, hörselnedsättning, synhandikapp, osv.

Stiftelsen bidrar till att utveckla IT-anknutna pedagogiska verktyg och metoder. Det kan vara; talstöd, teckenspråk, alternativa tekniker att styra pekdon, alternativa tangentbord och förenklade textversioner som är en naturlig del av alla ITbaserade läromedel, arbetsredskap och kommunikationsverktyg.

Revolution i vardagen

Det finns idag teknik som helt revolutionerat vardagen för funktionshindrade. Många har fått hjälp - men långt ifrån alla. För vissa grupper saknas programvara helt, exempelvis lekprogram för döva eller gravt synskadade barn. eller program för barn som läser och skriver dåligt.

Projekt som visar hur tillgången till datorer ger positiva effekter för människor med dolda funktionshinder kommer att prioriteras. Målet skall vara att stimulera denna grupp att använda datorer i större utsträckning.

Projektplanen ska omfatta:

- Mål med projektet.
- Beskrivning av den metod som ska användas. Beskrivning av hur projektet ska genomföras.
- En detaljerad tidsplan.
- En detaljerad kostnads kalkyl där det redovisas vilka kostnader som skall täckas av KK-stiftelsens anslag.
- En redovisning av samfinansiering görs särskilt tillsammans med redovisning av vilka eventuella andra bidrag som söks.
- En redovisning av den externa kompetens som knyts till projektet.
- Redovisning av förväntat resultat.
- En informationsplan som beskriver hur de nya kunskaperna ska spridas och till vilka.
- Projektbeskrivningen ska kunna läsas och förstås av dom som saknar fackkunskaper.

Ansökningar skickas till KK-stiftelsen senast 31 december 1996. Nästa ansökningstillfälle är 1 mars 1997 och därefter 1 oktober 1997. Ansökningarna behandlas fortlö-

pande och svar avges normalt inom tre månader.

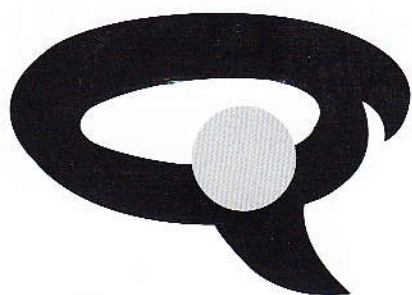
Frågor besvaras av Krystyna Asarnoj, stiftelsens koordinator för programmet Handikapp och IT.

Styrgruppen för programmet består av: Per Ch Gunvall, ordförande. Hans von Axelsson, Handikappombudsmannen, Ulla Barthelsson, Statens institut för handikappfrågor i skolan, Anita Björk, Nämnden för vårdtjänst (fr o m 1 januari 1997 Statens institut för särskilt utbildningsstöd), Birgitta Göthberg, Handikappinstitutet, Lennart Spindler. HSO.

Mer detaljerad information finns tillgänglig på KK-stiftelsens Web.

Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling Tfn: 08-14 49 45, fax: 08-24 75 09, Internet: www.kks.se

**GOD HELG och
GOTT NYTT ÅR önskar
STIFTELSEN
LARYNGFONDEN**

*Då vi nu
avslutar
”Munhålecancer-
projektet”
vill vi tacka
för er medverkan
och önska er*

**God Jul
&
Gott Nytt År**
*genom
Gun-Marie Larsson*

**Uppsala Laryngförening
önskar er alla
EN GOD JUL och
ETT GOTT NYTT ÅR**

*Laryngföreningen
SLF Gävleborg m.
Norrländ
önskar alla
EN GOD JUL och ETT
GOTT NYTT ÅR*

**Larys redaktion
tillönskar
alla
Larys Läsare
GOD JUL & GOTT NYTT ÅR**

**GOD JUL
och
GOTT NYTT ÅR
tillönskas
Sydöstra
Laryngföreningens
medlemmar
och övriga
Laryngföreningars
medlemmar i landet**

*Svenska Laryngförbundets
medlemmar och alla
som bidragit till 1996 års
verksamhet tillönskas
GOD JUL OCH GOTT NYTT ÅR!*

Svenska Laryngförbundet

En riktigt God Jul
önskar vi er alla.

De glada laxarna i Hallands

*Laryngförening på
Sveriges solsida*

LARYNG-
FÖRBUNDETS
KANSLI
önskar
er alla
EN GOD JUL
och
ETT GOTT NYTT ÅR

SÖDRA
SVERIGES
LARYNGFÖRENING
önskar er alla
EN GOD JUL
och
ETT GOTT NYTT ÅR

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★
Sörmlands Laryngförening
önskar alla
God Jul och Gott Nytt År
★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

GOD JUL
&
GOTT NYTT ÅR
önskar
LARYNGFÖRENINGEN
GÖTEBORG

STOCKHOLMS LÄNS
LARYNGFÖRENING
önskar er alla
EN GOD JUL OCH
ETT GOTT NYTT ÅR!

LARYNGFÖRENINGEN
I DALARNA
tillönskar
GOD JUL & GOTT NYTT ÅR

❄️ ❄️ ❄️
Laryngföreningen
i Örebro och
Värmlands län
önskar er alla
God Jul & Gott Nytt år!
❄️ ❄️ ❄️

Hur mår anhöriga efter det att make/maka fått en svår sjukdom?

Det var rubriken på en artikel jag hade i LARY 4/95 och som berörde informationen till anhöriga inför make/makas operation. Jag själv beskrev hur jag upplevt informationen som mycket bristfällig i många avseende och efterlyste synpunkter i detta som jag tycker så viktiga ärende.

Jag skrev inte artikeln för att jag tyckte synd om mig själv utan för att jag på något sätt ville hjälpa

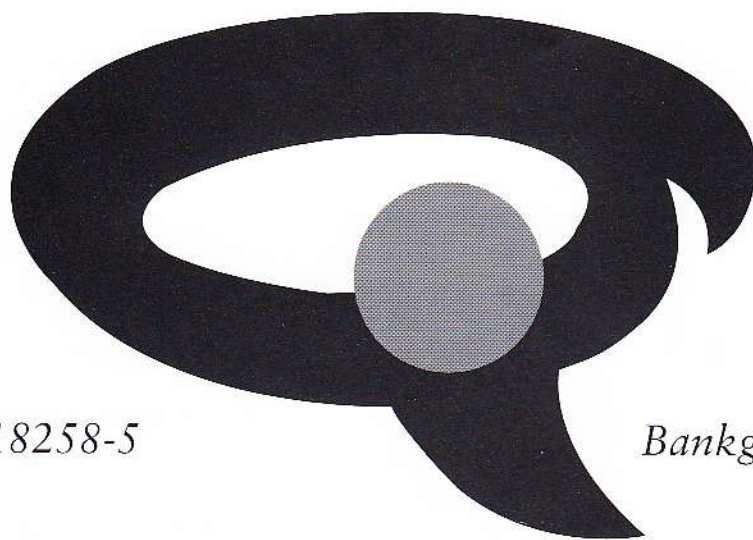
de som kommit i samma läge som mig och för att undvika problem för de som kommer att drabbas i framtiden.

När min artikel kommit upp i de få sammanhang jag varit med har jag lyssnat och märkt att den varit uppskattad, varför jag efterlyser mer öppenhet från alla berörda. Vad tjänade den till? Var den till någon nytta för er inom sjukvården? Har ni drabbade och

anhöriga lika erfarenhet eller annan uppfattning? Varför blev det så tyst? Vi har en utmärkt tidning som jag tycker att vi skall använda för att dryfta våra problem så fatta pennan och skriv om era upplevelser.

Är det någon som vill ha kontakt med mig så kan redaktionen förmedla den.

*Hakutstickande
bustrun till drabbad ■*

Postgiro: 918258-5

Bankgiro: 5793-0661

STIFTELSEN LARYNGFONDEN – i kamp mot cancer

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande

sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landstingskommun och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

Ansökan om bidrag insändes till:

Laryngfonden
Barks väg 14,
170 73 Solna

Svenska Laryngförbundets läns och regionalföreningar med kontaktpersoner

Eskestuna: Sörmlands Laryngförening

Per Lindell
Levins Gränd 2, 2tr, 644 32 TORSHÄLLA
Tel 016-35 51 35

Falun: Larynföreningen Dalarna

Holger Andersson
Rådmanv. 27, 791 61 FALUN, Tel 023-160 95

Gävle: Laryngför. Gävleborg med Norrland

Siv Baglien
Oxtorget 1 B, 826 32 SÖDERHAMN, Tel 0270-164 59

Göteborg: Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 GÖTEBORG, Tel 031-42 30 28
Eric Hermansson
Gitarrg. 1, 421 41 GÖTEBORG, Tel 031-47 87 63

Halmstad: Hallands Laryngförening

Hilding Högstedt
Niklas Mäns Väg 8, 269 39 BÅSTAD, Tel 0431- 693 05
Olle Hansson
Box 5054, 312 05 SKOTTORP, Tel 0430-201 31

Linköping: Sydöstra Laryngföreningen

Nils Björck
Mårdstigen 4, 590 30 BORENSBERG, Tel 0141-410 46

Lund: Södra Sveriges Laryngförening i Lund

Gert Hall, Kastvindsv. 2, 231 55 Helsingborg
Tel. 0410-149 52

Stockholm: Stockholms läns Laryngförening

Gösta Svahn, Färmansv. 8, 151 47 SÖDERTÄLJE

Uppsala: Uppsala Laryngförening

S:t Johannesg. 28, 752 33 UPPSALA. Tel 018- 56 09 36
Sven & Majny Eriksson, Ekbacken, Löt 740 11 LÄNNA
Tel 0174-220 84

Västerås: Västmanlands Laryngförening

Kaarlo Vuolle
Lerkärslg. 10, 723 51 VÄSTERÅS, Tel 021-11 74 76

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands län

Eklundavägen 9-15E, 702 17 Örebro, Tel 019-18 47 08
Kontaktpersoner:

T-län: Per-Arne Herbertson, Vinkelg. 4, 692 36 KUMLA
Tel 019-57 18 86

S-län: Sten-Ove Pettersson, Torp 11, 669 91 DEJE
Tel 0552-416 19

Information från LaryCare

Stom-Vent i ny förpackning

Ni som använder våra fukt-/värmeväxlare, Stom-Vent och Stom-Vent 2, kommer att märka att vi har ändrat förpackningen. Båda produkterna har fått nya kartonger, som man öppnar från sidan. Samma typ av förändring har vi gjort på alla våra Gibeck-produkter. Vitsen är att det ska vara lättare att ta ut produkterna ur kartongerna när de ligger på sjukhusens förrådshyllor. Vi hoppas att det även blir bättre för Er där hemma. Av förpackningstekniska skäl packas Stom-Vent 2 sedan en tid tillbaka i s.k. blisterförpackning. Vi vet att en del av er inte är så förtjusta i denna förändring. Därför arbetar vi just nu på att förändra hela förpackningen på våra lary-produkter och där kommer vi definitivt att tänka "mer konsumentvänligt". Det jobbar vi på!

Med vänliga hälsningar

Eva von Krusenstierna
Produktchef

Julhandla

eller bara koppla av
Mitt i stan
på Förstklassiga rum
till Låga priser.

MALMÖ
PRIZE HOTEL

248:-/Person i tvåbäddsrum
FRE.-SÖN. SAMT 20/12-'96-13/1-'97
Frukost 55:-

Ring och boka på 040-611 25 11

STOCKHOLM
PRIZE HOTEL

310:-/Person i tvåbäddsrum
FRE.-SÖN. SAMT 20/12-'96-13/1-'97
Frukost 55:-

Ring och boka på 08-14 94 50

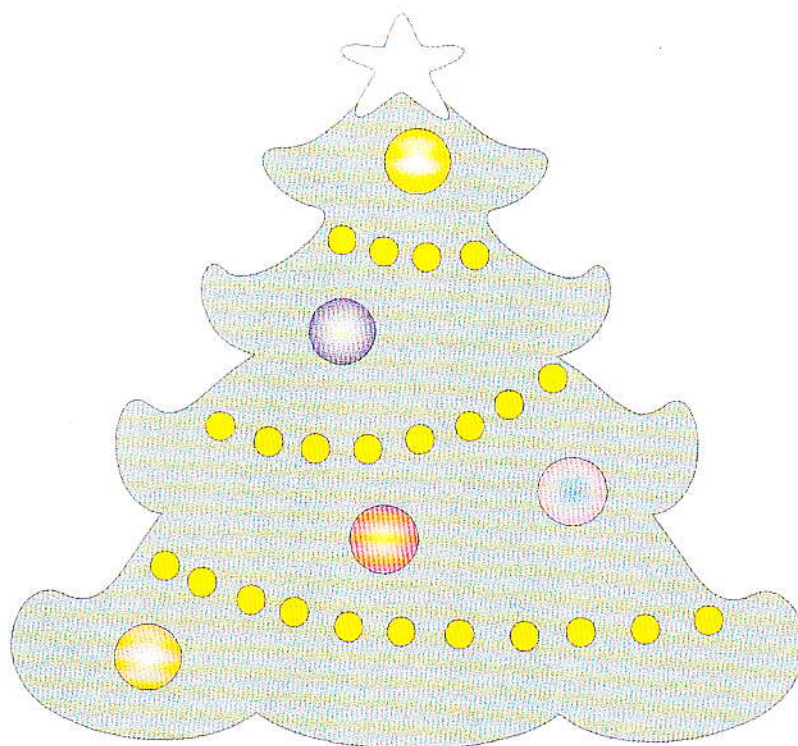
POSTTIDNING B

Svenska Laryngförbundet

Barks väg 14

170 73 SOLNA

God Jul
&
Gott Nytt År

LaryCare

Gibeck LaryCare AB, Box 718, 194 27 Upplands Väsby
Tel. 08-594 102 65, Fax. 08-594 102 58.